

Styrk indtjening og image gennem mere græs til øko-koen

Rådgivningsværktøjet Græsdetektiven hjalp økolandmand i gang med mere frisk græs til køerne, og han er glad for Promilleafgiftsfonden for landbrug løsningen.

Da jeg 1. maj 2012 ankom til den store gård nær Vittarp, gik Preben Lauridsen og fejede i frokoststuen, der også rummer kontoret i den nye stald. Det siger noget om, hvordan tingene gøres på stedet. Det er fart over feltet, og man kan ligeså godt udnytte tiden, mens man venter, synes mantraet at være. Og ikke længe efter Hans Lund og jeg var ankommet, faldt snakken på det at cykle som hobby og motion. Det viste sig, at både Hans Lund og Preben Lauridsen dyrkede cykling på landvej og mountainbike i skoven. Og ved afgang fra Sønderhøjgård fortalte Preben Lauridsen, at han da vist lige kunne nå en tur på cyklen i det gode vejr her til aften.

Mit besøg gjaldt nu brugen af frisk græs på Sønderhøjgård og på brugen af rådgivningsværktøjet Græsdetektiven. Men lad os tage det fra starten. Hans Lund, der er økologi- og kvægbrugskonsulent fra Jysk Økologi, besøgte økologisk landmand Preben Lauridsen og Kjartan Poulsen, I/S Sønderhøjgård i landsbyen Vittarp vest for Varde for 16 måneder siden. Med sig havde han sædvanen tro sin bærbare pc, men denne gang med et nyt værktøj, som skulle vise sig at få stor betydning for gårdens måde at fodre køerne på, nemlig Græsdetektiven. Det er et regneark, der kan beregne den økonomiske gevinst ved at satse på mere frisk græs, ikke kun som afgræsning med også på foderbordet i stalden – og et værktøj som DLBR Dansk Økologi har udviklet.

Hans Lund mener, at afgræsning er en vital del af økologiske kvægbrug, og han forklarer det sådan:

– Det siger reglerne, det siger køerne, og det siger de økologiske kvægbønder også. Afgræsning er ikke kun for at hente græs, men har også med dyrevelfærd at gøre og derfor også image for økologisk landbrug. Han fortæller videre, at Græsdetektiven var en fast bestanddel af hans rådgivning sidste år. – Jeg havde regnearket med på stort set alle rådgivningsbesøg i foråret i forbindelse med afgræsning.

Hans Lund løfter armen og peger over mod kontorskrivebordet på Sønderhøjgård og fortæller, at det var her, at han præsenterede Græsdetektiven og beregningerne af økonomien i mere frisk græs på Sønderhøjgård.

Total afvisning

Men mere frisk græs blev den gang fuldstændigt fejlet af bordet af Kjartan Poulsen og Preben Lauridsen.

- De penge, som kunne tjenes ved at fodre med mere frisk græs, kunne aldrig nogen sinde blive til virkelighed; de ville blive ædt op af lønomkostninger. Og så ville vi bestemt ikke bruge tid i weekenden på at hente frisk græs, erindrer Preben Lauridsen.

Hans Lund husker, hvordan han pakkede sin pc sammen og tog tilbage på rådgivningskontoret, men han lod print af udregningen ligge på Sønderhøjgård.

Så gik der 14 dage, og mobilen ringede hos Hans Lund. Det var Preben Lauridsen, som fortalte: – Nu er jeg sku i gang med at hente frisk græs. Og siden har det været en væsentlig del af fodringsstrategien på gården.

Snittevogn på Sønderhøjgård. (Klik på billedet for stor udgave).
Foto: Sønderhøjgård

Rådede over udstyret

Baggrunden for at gå i gang med at hente frisk græs til stalden var, at de rådede over den nødvendige mekanik i form af frontskårlægger og snittevogn. Efter kort tid udskiftede de frontskårlæggeren med en anden til 15.000 kr.

Hans Lund siger, at havde de ikke haft en snittevogn på Sønderhøjgård, så ville det være fysisk umuligt at afgræsse mere end de gør i dag, for alt det areal, som kan nås med koben, udnyttes i dag – markerne skal jo også lægges om gang imellem.

Preben Lauridsen fortæller, at når de henter græsset, sørger de for at få det snittet så fint som muligt.

Fordelen ved en snittevogn i regnvejr er, at vognen vrider regnvandet af. Han beskriver, hvordan regnvandet sejler af vognen, når græsset hentes. Og så forsikrer han om, at det er regnvand og ikke saft fra græsset. På foderbordet betyder det, at køerne ikke skal æde drivende vådt græs.

– Selvom man henter regnvåd græs eller godt vandet græs, så er der næsten ingen forskel på foderbordet, siger han. Det var en sidegevinst, som Preben Lauridsen ikke selv havde forstillet sig, før han gik i gang med det.

Hans Lund fortæller, at hans viden om at gården rådede over det nødvendige maskineri gjorde, at han præsenterede ideen med mere frisk græs, og at der kunne spares på det indkøbte foder.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Preben Lauridsen siger i dag, at han gerne kører ud i weekenden og henter frisk græs, men at det ellers gøres af gårdens markfolk. Det er nemlig vigtigt, at de har godt kendskab til opgaven.

Preben Lauridsen er glad for at fodre med mere frisk græs. (Klik på billedet for stor udgave).
Foto: Tomas Fibiger Nørfelt, Videncentret for Landbrug, Økologi.

Stabil mælkeproduktion

Preben Lauridsen og Kjartan Poulsen blev beroliget af, at de oplevede, at de kunne styre mælkeproduktionen med mere frisk græs.

- Er det dårligt vejr, og køerne kommer tidligt hjem, så ved jeg i dag, at vi skal sørge for at have 5 tons mere frisk græs med hjem i vognen. Og det koster ikke en liter mælk. Vi har faktisk en meget stabil mælkeproduktion med den friske græs, siger han.

Hans Lund betoner, at græsset skal være frisk, når det udfodres på stald. – Det er ikke noget med at køre ud om morgenen og så udfodre det om eftermiddagen. Det er direkte fra mark til stald, siger han.

Og hvad synes køerne om det? Preben Lauridsen er ikke i tvivl:

– De er fuldstændigt vilde med det. Det er først hen i juli, at græsset smager knap så godt, at de begynder at slappe lidt af, forklarer han. Han siger videre, at køerne hellere vil æde græs på foderbordet end på afgræsningsmarken fra juli og til september. Han mener, at det skyldes, at snitningen betyder, at saften klemmes frem i græsset, og at græsset ikke er forurenset af jord og gødning som på en fugtig afgræsningsmark.

Preben Lauridsen mener, at de samlet set har tjent et par hundrede tusinde kroner på at fodre med mere frisk græs.

Preben Lauridsen og Hans Lund diskuterer frisk græs på Sønderhøjgård. (Klik på billedet for stor udgave).
Foto: Tomas Fibiger Nørfelt, Videncentret for Landbrug, Økologi.

Tidligere i år

Preben Lauridsen fortæller i maj, at han er så tilfreds med det friske græs, at han vil begynde noget før i år. Hans Lund mener, at de bestemt skulle gå i gang med at hente frisk græs for ellers risikerede de, at de ikke har noget at hente fire uger efter, for så vil græsset enten være for gammelt eller for kort.

Preben Lauridsen beretter, at kunsten ikke mindst er at få turnus rundt med køerne til at gå op. Sidste år, hvis det blev for sent at hente græsset på fx fire hektar, så ensilerede de blot græsset til kviefoder næste gang de ensilerede.

Andre landmænd er også i gang

Hans Lund siger, at potentialet for at bruge frisk græs slet ikke er udnyttet fuldt ud blandt de økologiske mælkeproducenter. Det friske græs har betydeligt højere foderværdi i forhold til det ensilerede, og der er en bedre ædelyst. Der vil være en højere foderoptagelse med frisk græs i forhold til ensileret.

-- Der er nogen, som kan tjene penge på mere afgræsning. Det med at afgræsse 0,1 ha indtil august, det er ikke et maksimumkrav. Afgræsning er ikke en pestilens men en mulighed til at få billigt foder i køerne og styrke imaget overfor befolkningen. Og så er koen jo designet til at omsætte frisk græs, siger han.

Sidste år forsøgte han da også at øge afgræsningen hos de andre landmænd, han besøgte i foråret sidste år.

- Jeg synes, at det er blevet godt modtaget. For hvis vi i en besætning på 100 køer har kunnet vise en forskel på 50.000 kr., så går de i gang med det. I det helt taget har jeg oplevet, at der kommet mere fokus på at få mere græs i køerne.

Hans Lund fortæller, at hvis man vil opnå 6 FE henover sæsonen i græsoptag, så skal man starte oppe på næsten 9 FE i græsoptag, for vi ved, at når vi kommer hen i september og oktober, så er græsoptaget ikke særligt stort. Næsten ligegyldigt det udbud, man tilbyder køerne. De tager simpelthen noget mindre og kvaliteten er også dårligere. Man skal altså starte højt, og det niveau i maj og juni kan godt klares med dagafgræsning med en super græsmark. Hans Lund siger, at han også har fået en række landmænd til i nogle måneder at køre med døgnafgræsning, hvor Græsdektiven fungerer som støtteværktøj.

Sønderhøjgård

Preben Lauridsen og Kjartan Poulsen arbejder sammen i to I/S'er, hvor de deles om alt markarbejdet på i alt 1.500 ha. De passer bl.a. Prebens kusines jord på 120 ha med 100 køer. Sønderhøjgård er på 850 ha med 450 køer, og gården er Preben Lauridsens fødehjem. I 2009 og 2010 byggede de ny stald til erstatning for den gamle dybstrøelsesstald. Der er 8 fuldtidsansatte og 3 weekendafløbere.

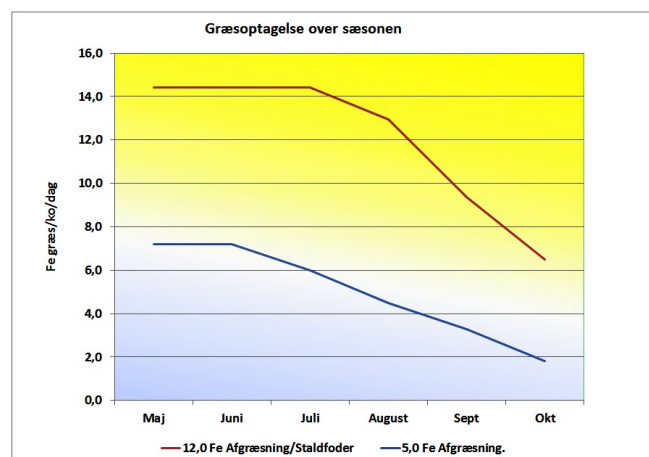
Preben Lauridsen og Kjartan Poulsen driver desuden 650 ha i et marksamarbejde med I/S Christensen, nær Henne. Han er meget tilfreds med det fem år gamle samarbejde, som fungerer gnidningsløst. Samarbejdet betyder, at de råder over professionelle maskiner og har langt større udnyttelse af maskinerne. Preben Lauridsen fortæller, at hans omkostninger til afskrivning, vedligehold og løn er 1 mio. kr. mindre end sammenligningsgrupperne.

Græsdektiven

Hans Lund har deltaget i udviklingen af Græsdektiven i løbet af 2010 sammen med Kirstine F. Jørgensen, Videncentret for Landbrug, Økologi og Lars Bach Poulsen, Vestjysk Landboforening. Regnearket er udviklet til konsulentbrug, og der skal ligge optimerede foderplaner bag.

DLBR Dansk Økologi

DLBR Dansk Økologi er et udviklingssamarbejde mellem en række lokale DLBR foreninger og Videncentret for Landbrug, Økologi. Formålet med samarbejdet er i fællesskab, på baggrund af den nyeste faglige viden, at udvikle og implementere konkurrencedygtige rådgivningsprodukter, som skaber økonomisk og økologisk robusthed på økologiske bedrifter og bedrifter under omlægning.

Figuren viser et typisk græsoptagelse i løbet af året ved f.eks. 6 og 9 FE græs/ko/dag. Dette indebærer at græsoptagelsen skal højt op først på sæsonen for at gennemsnittet bliver på det ønskede niveau. (Klik på figuren for stor udgave).